

Kotaselän tuulivoimahanke, Oulu (Yli-li)

Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

HANKETIEDOT

Hankkeen nimi ja sijainti

Hankeesta vastaava Ilmatar Kotaselkä Oy

Yhteysviranomainen

Hankkeen yhteysviranomaisena on toiminut Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Hankeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehdoista

Ilmatar Energy Oy:n hankeyhtiö Ilmatar Kotaselkä Oy suunnittelee tuulivoimahanke Kotaselän alueelle Oulun pohjoisosiin Yli-lin taajaman eteläpuolelle. Hankealue sijaitsee noin 2,4 kilometriä Yli-lin keskustasta etelään, noin 17 kilometriä Kiimingin keskustasta pohjoiseen ja noin 19 kilometriä lin keskustasta itään. Hankealue sijoittuu noin 34 kilometriä Oulun keskustasta koilliseen. Hankealue käsittää yhtenäisen alueen, jonka pinta-ala on noin 32 neliökilometriä (km²).

Hankealueen läheisyyteen sijoittuvat Pahkakosken luvitettu tuulivoimahanke (noin kahden km etäisyydelle) ja Iso Pihlajasuon tuulivoimahanke (noin kuuden kilometrin etäisyydelle). Koska hankkeet sijoittuvat hyvin lähelle toisiaan, voidaan hankkeet mieltää hankekokonaisuudeksi.

Tuulivoimahankkeen vaihtoehdot

VE0 – Hanketta ei toteuteta: tuulivoimapuistoa ei rakenneta.

VE1 – Hankealueelle sijoitetaan enintään 18 voimalaa, joiden kokonaiskorkeus on enintään 350 metriä ja yksikköteho noin 7–10 MW. Tuulivoimapuiston sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein.

VE2 – Hankealueelle sijoitetaan enintään 12 voimalaa, joiden kokonaiskorkeus on enintään 350 metriä ja yksikköteho noin 7–10 MW. Tuulivoimapuiston sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein.

Kotaselän tuulivoimapuiston liittäminen valtakunnan sähköverkkoon toteutetaan jo rakennetulla 2x110 kV -liityntävoimajohdolla (Isokangas-Lattiasaari), joka sijoittuu itä-länsisuunnassa Kotaselän hankealueen keskelle. Liityntävoimajohto on sisältynyt viereisen Pahkakosken tuulivoimahankkeen YVA-menettelyyn, jossa sähkönsiirto järjestetään kyseistä voimajohtoa pitkin. Kotaselän tuulivoimahankkeen YVA-menettelyyn ei näin ollen sisälly sähkönsiirron ympäristövaikutusten arviointia.

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIINTIMENETTELYN VIREILLETULO

Ilmatar Kotaselkä Oy on 31.8.2023 saattanut vireille ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä arviointimenettely) toimittamalla Pohjois-Pohjanmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukseen (jäljempänä ELY-keskus) Kotaselän tuulivoimahanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma).

Hankkeen arviointimenettelyn tarve määräytyy ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (jäljempänä YVA-laki) liitteen 1 kohdan 7 e perusteella.

ENNAKKONEUVOTTELU

Yhteysviranomaisen järjesti ennakkoneuvottelun 2.3.2023, edistämään muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Ennakkoneuvotteluun osallistuivat hanketoimijan, konsultin, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen, Oulun kaupungin, Pohjois-Pohjanmaan liiton, Pohjois-Pohjanmaan Museon, Paliskuntain yhdistyksen, Metsähallituksen sekä Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen edustajat.

ARVIINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Yhteysviranomaisen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 3.10. - 1.11.2023. Kuulutus ja arviointiohjelma julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla

www.ely-keskus.fi/kuulutukset/pohjois-pohjanmaa

ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla

30.11.2023

POPELY/2272/2023

www.ymparisto.fi/kotaselantuulivoimaYVA. Ilmoitus kuulutuksesta on lähetetty Oulun kaupungille ja lin kunnalle julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Lisäksi arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen on tiedotettu Kalevassa ja Rantapohja-lehdissä julkaistuilla lehti-ilmoituksilla.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua kuulemisaikana paperimuodossa seuraavissa paikoissa:

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus: Veteraaninkatu 1, 90130 Oulu
Oulun kaupungin ympäristöalo: Solistinkatu 2, 90100 Oulu
Pekurin kirjasto, Oulu: Kauppurienkatu 10, 90100 Oulu
Yli-lin kirjasto: Halametsä 1, 91200
Yli-li Kiimingin kirjasto: Kirjastokuja 1, 90900 Kiiminki
lin kunnan asiointipiste: lisi-areena, Kisatie 2 B, 91100
li lin kirjasto: Puistotie 1, 91100 li.

Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuus 17.10.2023 Kierikkikeskukseen auditoriossa osoitteessa Pahkalantie 447A, Yli-li, Oulu. Tilaisuuteen oli etäosallistumismahdollisuus (youtube).

Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi yleisötilaisuudessa oli läsnä lähes 40 henkilöä ja mukana etäyhteydellä 30–50 kuulijaa. Yleisötilaisuudessa esiin nousseita asioita olivat mm. hankkeen suhde maakuntakaavaan, vaihtoehtojen muodostumisperiaatteet, Yli-lin tuulivoimahankkeiden paljous, liian pieni etäisyys asutukseen, terveysvaikutukset, tontin arvon alenemisen, lintujen huomioiminen, meluvaikutukset, uudet tekniikat maisemavaikutusten arvioinnissa, teiden määrä, happamat sulfaattimaat ja lijoen vesistöt, voimaloiden siirto 2 km kauemmas, sähkökapasiteetin riittävyys, lapojen kuluminen ja mikromuovit.

ARVIINTIOHJELMASTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Yhteysviranomaisen pyysi lausunnot arviointiohjelmasta hankkeen vaikutusalueen kunnilta, keskeisiltä viranomaisilta ja muilta asianomaisilta tahoilta, joita asia todennäköisesti koskee. Arviointiohjelmasta toimitettiin yhteysviranomaiselle 40 lausuntoa ja mielipidettä.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä. Lausunnot ja mielipiteet löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta www.ymparisto.fi/kotaselantuulivoimaYVA. Verkkosivuilla julkaistuista lausunnoista ja mielipiteistä on poistettu henkilötiedoiksi katsotut tiedot.

Yhteenveto lausunnoista ja mielipiteistä

Cinia Oy:llä ei lausunnon mukaan ole tällä hetkellä radiotaajuuksia käyttäviä tai

30.11.2023

kaapeleihin perustuvia viestiverkkoja hankkeen suunnittelualueella. Toteutessaan tuulivoimapuistohankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä ja Cinia Oy pyytää huomioimaan sen teleliikenteelle aiheutuvat haitat.

Digita Oy toteaa, että Digitan antenni-tv vastaanottoneuvonnassa Digita Infossa on ajantasainen ja kattava tieto antenni-tv:n vastaanotto-olosuhteista eikä vaikutusalueella ole todettu katvealuetta.

Digita muistuttaa, että antenni-tv lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana, joten tuulivoiman aiheuttaessa häiriön antenni-tv vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Tämän vuoksi vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi Digitan mukaan ottaa huomioon myös turvallisuuden liittyvien vaikutusten arvioinnissa.

Antennitelevision vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi on erittäin tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv lähetyksen näkyvyyteen jo hyvissä ajoin ennen rakennuslupien hakemista ja myöntämistä, ja mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä.

Digitan velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Näin ollen tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista.

Tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Kotaselän tuulivoimahanke voi muodostaa häiriötä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet.

Elisa Oyj pyytää huomioimaan Elisan teleliikenteelle aiheutuvat haitat. Tuulivoimaloiden vaikutusalueelle ei jatkossa voi käyttää tai rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Fingrid Oyj listaa tuulivoima-alueen itäpuolella olevat Fingridin voimajohtohankkeet: Aurora Line-sähkönsiirtoyhteyden osuus 400 + 100 kV voimajohto Viitajärvi-Pyhänselkä ja 400 + 100 kV Petäjäskoski-Nuojuankangas. Voimajohtojen etäisyysvaatimukset tuulivoimaloille on otettava huomioon tuulivoimaloiden suunnittelussa tulevien voimajohtojen osalta. Tuulivoimalat tulee sijoittaa vähintään 1,5 x tuulivoimalan maksimikorkeuden määrittämän etäisyyden päähän johtoalueen ulkoreunasta mitattuna.

Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajilta. Voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto.

Fintraffic Lennonvarmistus Oy toteaa, että Ilmailulaki määrää lentoesteistä siten, että rakennelma tai laite ei saa häiritä ilmailua palvelevia laitteita tai lentoliikennettä tai aiheuttaa muutoin vaaraa lentoturvallisuudelle. Ilmailulain 1.10.2023 voimaanastuneen muutoksen mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto selvittää osana lentoestelupaprosessia lentoesteen vaikutukset lentoliikenteen sujuvuudelle ja lentopaikan pitäjälle.

30.11.2023

Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa YVA-ohjelmasta, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta.

Kiimingin paliskunta ei hyväksy Kotaselän tuulivoimahanketta, koska se yhdessä paliskunnassa olevan muun maankäytön ja jo rakennettavien tuulivoimainpuistojen kanssa tulee entisestään kaventamaan poronhoidon mahdollisuuksia Kiimingin paliskunnassa.

Hankkeen sijainti tulisi olemaan keskeisellä porojen syys- ja talvilaidunalueella sekä katkaisee porojen laidunalueen ja luontaisen elintilan sekä kulkeutumisen syysalueille paliskunnan länsiosiin. Osa porojen kesälaidunalueista sijaitsee myös tuulivoima-alueen välittömässä läheisyydessä. Paliskunta pelkää, että hankkeen myötä porojen luontainen kulku alueella häiriintyy ja aiheuttaa poromiehille kohtuutonta lisätyötä.

Kiimingin paliskunta vaatii, että porotalouteen liittyvät vaikutukset alueella on arvioitava huolellisesti ja kattavasti. YVA-arvioinnissa tulee selvittää poronhoidolle aiheutuvat haitat, mukaan yhteisvaikutukset. Mahdolliset pysyvät laidunalueuennetykset sekä muut vahingot ja haitat alueen porotaloudelle on korvattava.

Kiimingin paliskunta on vaihtoehdon VE0 kannalla. Paliskunta vaatii, että hankkeessa tapahtuvista muutoksista on tiedotettava paliskuntaa viipymättä ja esittää, että seurantaryhmään pyydetäisiin paliskunnan lisäksi mukaan edustaja Paliskuntain yhdistyksestä.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom toteaa, että tuulivoimalat muodostavat korkeina rakenteina lentoesteitä. Siitä, missä tapauksissa esteelle tulee hakea lentoestelupaa, on säädetty ilmailulain 158 §:ssä. Ilmailulaki on muuttunut 1.10.2023 lentoesteiden osalta. Jatkossa lentoestelupahakemukseen ei tarvitse enää liittää ilmailiikennepalvelujen tarjoajan lausuntoa aiotusta lentoesteestä. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom pyytää lausunnot lupahakemuksen saatuaan.

Luonnonvarakeskus Luke tiivistää oman lausuntonsa seuraavasti:

Luke huomauttaa, että kanalintujen esiintymisen selvittämiseksi suunnittelualueella olisi hyvä tehdä soidinpaikkaselvitykset useampana peräkkäisenä vuotena. Tällöin soidinpaikkaselvitys antaisi paremman kuvan alueen merkityksestä kanalinnuille, kuin yksittäisenä keväänä tehty selvitys. Kotaselän tuulivoimahanke lähes katkaisee Kiimingin pienen ja pitkänomaisen paliskunnan ja siten myös sen porojen kevät- ja syyskierron kesä- ja talvilaidunten välillä. Hankkeen ympäristöön on suunnitteilla muitakin tuulivoimahankkeita. Selostusvaiheessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti ympärillä sijaitsevien tuulivoimahankkeiden ja tulevien tuulivoimasuunnitelmien yhteisvaikutuksiin laajemmassa mittakaavassa. Lisäksi on tärkeää keskittyä ekologisten yhteyksien säilyttämiseen. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviereille ja lajin esiintymisalueille (esim. poro, susi, karhu) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita.

Metsähallitus huomauttaa, että sekä YVA-ohjelmassa esitetystä listauksesta että kartasta on jätetty pois Metsähallituksen Luontopalveluiden hallinnoimat suojeluun varatut alueet Isosuon säädösvalmistelukohde sekä hankealueen eteläosassa sijaitseva Kotilansuo 2- kiinteistö, jotka sijoittuvat osittain hankealueelle. Voimassa olevassa maakuntakaavassa myös nämä alueet ovat osoitettu SL ja SL-1 merkinnällä, joilla osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita. Metsähallitus huomauttaa, että myös suojeluun varattuja alueita tulisi käsitellä YVA-ohjelmassa ja niille tulisi laatia samanlaiset selvitykset kuin lakisääteisille luonnonsuojelualueillekin. Metsähallitus kehottaa hanketoimijaa

30.11.2023

tarkastamaan hankealueelta ja sen läheisyydestä kaikki Metsähallituksen hallinnoimat suojeluun varatut alueet ja lisäämään ne karttoihin sekä ottamaan huomioon YVA-menettelyn yhteydessä tehtävissä selvityksissä.

Metsähallitus huomauttaa, että Pohjois-Pohjanmaan energia ja ilmasto - vaihe-maakuntakaavoituksen taustaselvityksissä on määritelty periaatteet tuulivoiman poisrajaamiselle erilaisten luonnonsuojelualueiden läheisyydestä. Nyt esitetyllä Kotaselän hankkeen kaavarajauksella tuulivoimaloiden ja Isosuon säädösvalmistelukohteen välille, joka kuuluu myös kansalliseen FINIBA-alueeseen Panumajärven ympäristön suot, suojeluarvojen turvaamisen vuoksi määritellyt suojaetäisyydet eivät täyty. Luontopalveluiden näkemyksen mukaan luonnonsuojeluun varattujen alueiden sisällyttäminen kaava-alueeseen ja näin merkittävä poikkeaminen määritetyistä suojaetäisyyksistä, kuin Kotaselän hankkeen kohdalla on tehty voi vaarantaa alueiden suojeluarvot. Metsähallituksen Luontopalveluiden näkemyksen mukaan tuulivoimaloiden sijoittaminen määritettyjä suojaetäisyyksiä lähemmäksi suojeluun varattuja alueita vaatii erittäin huolelliset luonto- ja linnustonselvitykset. On myös tärkeää, että yhteisvaikutukset lähiseudun muiden hankkeiden kanssa arvioidaan ja huomioidaan suunnittelussa huolellisesti.

Metsähallituksen näkemyksen mukaan YVA-ohjelmassa on tunnistettu oikein Natura-arvioinnin tarve Poikainlammit-Karhusuon Natura-alueelle sekä Natura-arvioinnin tarveharkinta etäämmällä sijaitsevalle Hirvisuon Natura-alueelle. Metsähallitus haluaa muistuttaa, että Natura-arvioinneissa ja Natura-arvioinnin tarpeen selvityksissä on käytettävä Natura-tietolomakkeen lisäksi uusinta tietoa suojeluperustelajeista sekä muusta tärkeästä lajistosta ja luontotyypeistä. Lisäksi Metsähallitus muistuttaa, että tehdystä Natura-arvioinnista tulee pyytää alueen haltijan eli tässä tapauksessa Metsähallituksen Luontopalveluiden lausunto.

Metsähallituksen mukaan, koska Isosuon säädösvalmistelukohdetta ei ole huomioitu YVA-ohjelmaa ja sen selvityksiä laatiessa, ovat tämän seurauksena suunnitellut linnustonselvitykset luultavasti puutteellisia. Vain Isosuon pohjoispää on todettu arviointiselostuksessa mahdolliseksi linnuston kannalta tärkeäksi alueeksi. Koska kyse on suojeluun varatusta alueesta, tulisi linnustonselvitykset tehdä perusteellisemmin ja linnustovaikutukset arvioida kuten lakisääteisten suojelualueiden tapauksessa. Metsähallitus tuo lausunnossaan esiin Isosuon alueelta, Pikku Orastinjärven metsästä, Poikainlammit-Karhusuon sekä Hirvisuon alueilta olemassa olevat aineistot, jotka eivät ole saatavissa Lajitietokeskuksesta, vaan niitä tulee tiedustella Metsähallitukselta. Metsähallituksen näkemyksen mukaan tuulivoimaloiden paikat sijaitsevat niin lähellä Isosuota, että häiriövaikutukset ovat mahdollisia. Koska Isosuon alue kuuluu myös kansallisesti arvokkaisiin FINIBA-alueisiin Panumajärven ympäristön suot, kertoo myös se alueen linnustoarvoista, joiden vuoksi selvitysten on oltava riittäviä. Metsähallituksen näkemyksen mukaan linnustonselvityksiin käytettävä aika tulisi ilmoittaa mieluummin tunteina kuin päivinä, joiden pituutta ei ole määritelty, jotta tehtävien selvitysten riittävyttä olisi helpompi arvioida. Kuitenkin päivinä ilmoitettu työmäärä kanalitonselvityksiin, pesimälinnuston kartoituslaskentoihin, pöllöselvityksiin sekä muutonseurantaan vaikuttavat riittävältä hankealueen osalta, kun muuttolinnuston osalta huomioidaan myös viereisten hankkeiden selvitykset. Pesimälinnuston kartoituslaskennat on suunniteltu tehtäväksi kahdella käyntikerralla, mutta linnustollisesti arvokkaimpien kohteiden osalta Metsähallituksen näkemyksen mukaan voisi harkita kolmattakin käyntikertaa. Tehdyt selvitykset on raportoitava niin, että havaintojen lisäksi selviää, mikä alue on kartoitettu.

Metsähallitus huomauttaa, että pesimälinnuston kartoituslaskennan lisäksi arviointiohjelmassa ei ole mainittu, että aiottaisiin tehdä pistelaskentaa. Kartoituslaskenta ja linnuille tärkeiden elinympäristöjen paikantaminen on

30.11.2023

pesimälinnustoselvityksessä tärkeintä, mutta vaikutusten seurannan ja yleiskuvan saamisen kannalta tulisi harkita myös pistelaskentaa. Luomuksen ohjeiden mukaan toteutettu pistelaskenta on toistettavissa myöhemmin, kun laskennan toteutus ja havainnot on kirjattu tarkasti tietojärjestelmiin. Siksi Metsähallituksen näkemyksen mukaan laskentapisteet tarkkoine paikkatietoineen ja etäisyyden mukaan luokiteltune havaintoineen tulisi viedä Lajitietokeskukseen.

Metsähallitus suosittelee, että linnustoseurannan pohjaksi kannattaa Isosuon osalta harkita Metsähallituksen linjalaskenta-aineistoa. Metsähallitus toivoo, että sen hallinnoimilta mailta selvityksissä ja seurannoissa tuotettavat laskentatiedot toimitetaan myös Metsähallituksen käyttöön.

Metsähallitus huomauttaa, että petolintuselvityksen tarkkailutunnit tulisi ilmoittaa arviointiselostuksessa. Tarkkailu tulee toteuttaa Metsähallituksen maakotkaohjeistuksen mukaisesti, sillä osa hankealueesta soveltuu maakotkan elinympäristöksi, joten tuntemattomien reviirien mahdollisuus tulee huomioida selvityksissä. Jos hankkeen vaikutusalueelta löytyy uusi maakotkareviiri, tulee vaikutukset sekä yhteisvaikutukset muiden maankäytön hankkeiden kanssa arvioida Metsähallituksen ohjeistuksen ”Hyvät käytännöt maakotkalle aiheutuvien vaikutusten arviointiin” mukaisesti. Metsähallitukselta voi myös tiedustella maakotkareviirin maisemaekologista mallia potentiaalisten maakotka-alueiden tunnistamiseksi.

Metsähallituksen näkemyksen mukaan kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin ei todennäköisesti kohdistu haitallisia vaikutuksia Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnoimilla alueilla. Kuitenkin Isosuota lähimpien voimaloiden sekä niitä varten rakennettavan tai parannettavan tiestön aiheuttamia mahdollisia hydrologisia vaikutuksia on tarkasteltava arviointiselostuksessa. Lisäksi Metsähallitus haluaa huomauttaa, että kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitysten kuvauksiin liittyy joitain epätasällisyyksia, kuten luontodirektiivin liitteiden II ja IV (b) kasvilajien mainitseminen.

Metsähallitus lisää, että hanketoimijan kartoitettaessa alueen metsästysasioita tulisi YVA-ohjelmassa lueteltujen tahojen lisäksi myös Poliisien Eräseura ry osallistaa hankkeeseen.

Oulun seudun ympäristötoimen mielestä ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa tulisi huomioida ylijäämämaiden ja erityisesti sulfaattimaiden läjitystarve. Suositeltavaa on hyödyntää ylijäämämaat rakennusluvan mukaisesti kunkin tuulivoimalan lähiympäristössä. Ympäristötoimi on edellyttänyt ympäristöministeriön Happamien sulfaattimaiden kansallinen opas rakennushankkeisiin- oppaan mukaisesti ympäristölupaa sulfaattimaiden läjittämisalueilta. Ympäristölupa voidaan tarvita myös, mikäli maa-aineksia syntyy niin paljon, että niitä ei voida hyödyntää voimalan yhteydessä ja tarvitaan läjitysalueita muualta. Läjitysalueiden tarvetta, sijoituspaikkavaihtoehtoja ja niiden ympäristövaikutuksia on syytä tarkastella hankkeessa. Mahdollinen ympäristöluvan tarve maa-ainesten läjitykseen tulee huomioida arviointiohjelman kohdassa 4, Hankkeen edellyttämät luvat, suunnitelmat ja päätökset.

Oulun pohjois- ja koillispuolella Iin ja Yli-Iin alueella on useita eri vaiheessa olevia tuulivoimahankkeita erämaisilla alueilla. Arviointiohjelmassa todetaan, että lajien ekologian kannalta tärkeää olisi pystyä tunnistamaan varsinaiset ydinreviirit, joilla lisääntymisaluet sijaitsevat. Ympäristötoimi pitää tärkeänä näiden lisääntymisaluiden tunnistamista ja eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten selvittämistä suurpetojen ja lintujen elinmahdollisuuksiin erämaisten alueiden vähentyessä ja lintujen muuttoreittien muuttuessa.

30.11.2023

Paliskuntain yhdistys toteaa, että Kiimingin paliskuntaan sijoittuu ennestään Pahkakosken ja Iso-Pihlajasuon hankealueet. Paliskunnan rajalle on myös suunnitteilla Kovasinkankaan tuulivoimahanke ja sen alueelle suunnitellaan Mustasuo-Tynnyrikorven tuuli- ja aurinkovoimapuistoa. Pienen paliskunnan alueelle suunniteltujen tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden yhteisvaikutus paliskunnan poronhoidolle nousee keskeiseksi hankkeiden vaikutusten arvioinnissa. Myös Kollajan paliskunnan alueelle on suunnitteilla tuulivoimahankkeita.

Palautteessa viitataan poronhoitolakiin, maakuntakaavoihin ja lakiin ympäristövaikutusten arvioinnista.

Tuulivoimahanke aiheuttaa suoria ja epäsuoria laidunmenetyksiä Kiimingin paliskunnalle. Hanke sijoittuu paliskunnan tärkeille talvi- ja syyslaidunalueille sekä osittain tärkeälle kevät- ja kesälaidunalueelle. Poroja myös vasoo hankealueella ja porojen kevät- ja syyslaidunkierto kulkee alueen kautta. Paliskunnalla on suuri huoli porojen laidunmaiden riittävydestä ja porojen siirtymisestä poronhoitoalueen ulkopuolelle.

Palautteessa viitataan pohjoismaisiin tutkimuksiin, joiden mukaan porot välttävät ihmistoiminnan aiheuttamaa häiriötä, ja ovat sille herkkiä etenkin kevättalvella, vasoma-aikana ja sen jälkeen pienten vasojen kanssa. Tuulivoiman aiheuttaman häiriön porojen laiduntamiselle vasoma-aikana on todettu myös pysyvän hankkeiden toiminnan aikaisena.

Laidunten vähentyessä, pirstoutuessa ja käytettävyyden heiketessä muuten, porojen laidunnuspaine lisääntyy muilla alueilla ja laitumet kuluvat epätasaisesti. Tämä voi johtaa siihen, että porojen teurastuotto (vasaprosentti) alenee, teuraspainot alenevat ja porotalouden lihantuotto kärsii. Toisaalta poroja voidaan joutua ottamaan lisäruokinnan piiriin entistä aiemmin, mikä tarkoittaa lisäkustannuksia ja elinkeinon kannattavuuden heikkenemistä edelleen. Hanke voi aiheuttaa porojen siirtymisen alueille, missä ne aiheuttavat haittaa viljelyksille ja vakitukselle asutukselle. On mahdollista, että porot siirtyvät tuulivoimarakentamisen vuoksi poronhoitoalueen ulkopuolelle tai naapuripaliskuntiin, mistä niitä täytyy hakea pois. Porojen siirtyminen vaikeuttaa poronhoitotoita ja lisää niiden kustannuksia. Rauhallisilta laidunalueilta vilkkaille pääteille johtavat tiet, jotka pidetään talvellakin auki, johdattavat porot suuremman kolaririskin alueille. Lisäksi hankkeiden rakentamisaikainen liikenne ja virkistyskäyttöliikenne lisäävät porokolareita ja häiriötä alueella. Tuottava porokarja heikkenee ja vähenee, mitä porokolareista saatava korvaus ei kata.

Kotaselän hankealue sekä sen viereen sijoittuvat Pahkakosken ja Iso Pihlajasuon hankkeet sijoittuvat Kiimingin paliskunnan tärkeiden erotusaitapaikkojen, Hökän ja Isokankaan läheisyyteen, sekä Pihlajasuon ja Pyöriäsuon vasanmerkintäaitapaikkojen lähialueille. Mikäli hanke vaikeuttaa tai estää porojen kuljettamisen aitaan, aiheutuu paliskunnalle ylimääräisiä kustannuksia.

Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida riittävän laajasti. Selvitysalueena tulee olla koko Kiimingin paliskunta ja lähemmin pohjoisen paliskunnan alueen poronhoito. Myös vaikutukset Kollajan paliskunnalle tulee selvittää. Arvioinnissa tulee selvittää hankkeen rakennelmien ja toimintojen vaikutukset porolaitumiin, porojen laidunten käyttöön, poronhoitotoimintaan ja poronhoidon järjestämiseen. Lisäksi poroille aiheutuvia vahinkoja tulee selvittää. Myös hankkeen vaikutukset porotalouteen, sekä sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset alueen poronhoitoon tulee arvioida. Vaikutusten arvioinnissa tulee selvittää sekä suorat että välilliset vaikutukset. Kokonaisvaikutusten arviointiin tulee tehdä myös arviointi siitä, mistä hankkeen tarvitsemat maa-ainekset otetaan. Vaikutusten arvioinnissa tulee

30.11.2023

käsitellä niin rakentamisen aikaiset kuin toiminnan aikaisetkin vaikutukset sekä mahdolliset toiminnan jälkeiset pysyvät vaikutukset. Menettelyssä tulee etsiä toimenpiteitä haitallisten vaikutusten estämiseen, lieventämiseen ja kompensointiin yhteistyössä alueen poronhoidon harjoittajien kanssa.

Hankkeessa on sekä tuulivoimaloiden alueen että aurinkovoiman ja myös sähkönsiirron osalta välttämätöntä selvittää niiden yhteisvaikutukset olemassa olevien ja suunnitteilla olevien hankkeiden kanssa.

Hanke sijoittuu osittain valtionmaille, ja niitä koskee PHL 53 §:n neuvotteluvelvollisuus. Paliskuntain yhdistys muistuttaa, että hyvä neuvottelukäytäntö tarkoittaa sitä, että neuvottelut aloitetaan riittävän aikaisessa vaiheessa, tasapuolisin tiedoin ja että neuvotteluiden lähtökohtana on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa. Hankkeessa on käyty ensimmäiset poronhoitolain mukaiset neuvottelut ennen YVA-ohjelman valmistumista, mikä on hyvä menettelytapa. Neuvotteluita aiotaan jatkaa YVA-selostusluonnoksen valmistuttua mikä niin ikään on asianmukaista.

Kiimingin paliskunta katsoo, että hanke ei ole toteuttamiskelpoinen poronhoidon näkökulmasta ilman, että se vaarantaisi poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä yhdessä alueen viereen sijoittuvien Pahkakosken ja Iso Pihlajasuon tuulivoimamahankkeiden kanssa. Paliskunta vastustaa hanketta. Paliskuntain yhdistys yhtyy näkemykseen. Hankkeesta aiheutuisi yksinään ja yhdessä muiden alueelle suunniteltujen hankkeiden kanssa kohtuutonta haittaa Kiimingin paliskunnan poronhoidolle.

Mikäli hanke etenee, tuulivoimatuotannon rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuvat haitat tulee estää ja lieventää sekä kompensoida haittaa kärsiville paliskunnille täysimääräisesti. Myös eri hankkeiden yhteisvaikutusten estämiseksi tulee toteuttaa keinoja. Mikäli hanke toteutuu, sen vaikutuksia tulee seurata poronhoidon osalta säännöllisesti. Seurannan keinoja tulee kirjata YVA-selostukseen ja myös seurannan toteutuksesta yhteistyössä paliskunnan kanssa tulee sopia.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että Kotaselän tuulivoimapuiston hankealuetta ei ole osoitettu voimassa olevissa 1. ja 3. vaihemaakuntakaavoissa tuulivoimaloiden alueena ja tämä täytyy tuoda esiin YVA- ja kaava-asiakirjoissa. YVA-ohjelmaraportissa on esitetty asianmukaisesti hankealueelle ja sen läheisyyteen sijoittuvat maakuntakaavamerkinnot ja suunnittelumääräykset. YVA-selostuksessa on arvioitava huolellisesti hankkeen vaikutukset vaihemaakuntakaavoissa osoitetuihin merkintöihin ja suunnittelumääräyksiin.

Pohjois-Pohjanmaan TUULI-hankkeessa Kotaselän hankealueen keskiosa on tunnustettu tuulivoimapotentiaaliseksi alueeksi. Tämä alue on osoitettu uutena potentiaalisena tuulivoimaloiden alueena energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksessa (tv-3 513, Kotaselkä).

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavoituksen ehdotusvaiheessa laadittujen maakotka- ja maisemaselvitysten tulokset ja syksyllä käynnistyneen Natura-alueiden tarkastelun tulokset sekä maakuntakaavan yhteisvaikutusten arviointi on huomioitava Kotaselän YVA- ja kaavoitusmenettelyssä.

Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaan seudullisesti merkittävää tuulivoima-aluetta koskevaa osayleiskaavaa ei voida hyväksyä kunnanvaltuustossa ennen kuin alue on osoitettu maakuntavaltuuston hyväksymässä maakuntakaavassa seudullisesti merkittävänä tv-alueena. Kuntakaavan selvitykset ja kaavoitus voivat kuitenkin edetä ehdotusvaiheen kuulemiseen saakka.

30.11.2023

Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää hyvänä, että hankkeen sähkönsiirrossa voidaan hyödyntää olemassa olevaa voimalinjaa sähkönsiirron vaikutusten minimoimiseksi. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnokseen on täydennetty yleisiä tuulivoiman suunnittelumääräyksiä sähkönsiirron osalta.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan laatimisen tueksi on valmistunut touko-kuussa 2023 selvitys tuulivoimarakentamisen vaikutuksista maisemaan. Maakuntakaavan maisemaselvityksen mukaan hankkeesta kohdistuvat maisemavaikutukset voivat muodostuvat erittäin suuriksi Kierikkikeskuksen alueella, Karjalankylän-Hökänrannan maakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla tuulivoima-alueen suuntaan avautuvissa näkymissä ja Poikainlammit-Karhusuon Natura-alueella.

Kotaselän hankealueen läheisyyteen on suunnitteilla useita laajoja tuulivoimahankkeita, joista lähimpänä itäpuolelle sijaitsevat Pahkakosken ja Iso Pihlajasuon tuulivoimahankkeet. Pohjois-Pohjanmaan liiton mukaan merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostuisi koillisen suunnassa sijaitsevalle Kierikkikeskukselle sekä maakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille ja rakennetun kulttuuriympäristön alueille lijkivarressa.

Kotaselän tuulivoimahankkeen vaikutukset arvokkaisiin maisema-alueisiin ja kulttuuriperintökohteisiin, Kierikin esihistoria- ja kulttuurimatkailukeskukseen sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen on arvioitava huolellisesti ja sisällytettävä ne myös yhteisvaikutusten tarkasteluun. YVA-selostuksessa ja kaavoitusmenettelyssä on esitettävä lievennystoimenpiteitä. Maakuntakaavan maisemaselvityksen kohdekortissa on esitetty tarkemmassa suunnittelussa huomioitavia maisemavaikutusten lieventämistoimia.

Pohjois-Pohjanmaan liitto tuo esille, että hankealue sijoittuu piekanan syysmuuttoreitin alueelle. YVA-menettelyssä on arvioitava huolellisesti hankkeen vaikutukset linnustollisesti tärkeisiin alueisiin ja arvioitava hankkeen vaikutukset piekanan syysmuuttoreittiin yhdessä lähialueelle sijoittuvien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Arvioinnin yhteydessä on esitettävä lievennystoimenpiteitä.

Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan poronhoito ja tuulivoimarakentaminen voidaan sovittaa yhteen tuulivoimahankkeessa laadukkaalla jatkosuunnittelulla, mukaan lukien mahdolliset lieventämistoimenpiteet hankesuunnitelmassa, porotalouden huomioon ottaminen rakentamisen aikana, kompensatiot ja muut mahdolliset asiat, joista on erillisneuvotteluissa paliskunnan kanssa sovittu.

Kotaselän hankealueen eteläosan poikki luode-kaakkoissuunnassa kulkee TUULI-hankkeen viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvityksessä tunnistettu ekologinen yhteys listä Olvassuolle. Hankkeen YVA-menettelyssä on kiinnitettävä huomiota, että riittävän leveä ekologinen yhteys eläinten liikkumiseen säilyy alueen mahdollisen rakentamisen jälkeenkin.

Pohjois-Pohjanmaan museo (arkeologinen kulttuuriperintö) toteaa, että tuulivoimaloiden hankealueiden arkeologiset inventoinnit tulee tehdä kattavasti niin, että kunkin alueen arkeologinen kulttuuriperintö voidaan ottaa kaavassa riittäväällä tavalla huomioon. Suunnittelun tässä vaiheessa tiedossa olevat voimalapaikat tulee tarkastaa vähintäänkin voimaloiden korkeuden säteeltä, ottaen huomioon myös mahdollisten harusten vaikutus. Myös teialueet sekä nostokenttä alueet tulee inventoida tarpeeksi laajalta alueelta. Tarkasteltavan muuttuvan maankäytön osalta tulee arkeologisessa inventoinnissa erityisesti huomioon ottaa ja selvittää myös mahdolliset sähköasema- ja muuntaja-alueet sekä rakentamisessa

30.11.2023

tarvittavien maa-ainesten ottopaikat. Mikäli suunnitelmissa tapahtuu muutoksia, on tarpeen varautua täydennysinventointiin.

YVA-selostuksessa museo suosittelee käyttämään kohteista muinaisjäännösrekisterin mukaisia nimiä, kohdetunnuksia ja rajauksia, mikäli nämä tulevat eroamaan inventointiraportissa esitetyistä. YVA-selostuksen kartoissa arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet tulee myös esittää aluerajauksineen, mikäli kohteella sellainen on tiedossa.

Arkeologisen kulttuuriperinnön piiriin kuuluu muinaisjäännösten ja esineiden lisäksi myös muinaisjäännösten tutkiminen, hoito ja kohteiden sekä niitä koskevan tiedon esille tuominen. Tältä kannalta on merkittävää Oulun museo- ja tiedekeskukseen kuuluvan Kierikkikeskuksen toiminta. Joen pohjoisrannalla sijaitsevan Kivikauden kylän maisema avautuu etelään kohti suunniteltua tuulivoima-aluetta. Etäisyys kivikauden kylästä hankealueen rajalle on lähimmillään vain noin 3,5 km ja Kierikkikeskuksen päärakennukseen alle 4 km, siis selvästi vähemmän kuin YVA-ohjelmassa todetaan. YVA-menettelyssä tulee tarkastella hankkeen maisemavaikutuksia sekä Kierikkikeskuksen että erityisesti Kivikauden kylän alueille. Myös melu- ja välkevaikutukset tulee arvioida. Arviointia on syytä tehdä myös hieman laajemmin jokivarressa kivikautisten kohteiden alueella välillä Pahkakoski Vuornos.

Pohjois-Pohjanmaan museo (rakennettu kulttuuriympäristö) katsoo, että valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet on esitetty pääosin asianmukaisesti. Taulukosta 9–1 puuttuu Koskelan tila, joka on arvoitettu maakunnallisesti arvokkaaksi rakennetun kulttuuriympäristön kohteeksi ja sijaitsee n. 5 kilometriä luoteeseen suunnittelualueelta. Lähialueelta (0–6 km) tulisi huomioida myös paikallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet. Pohjois-Pohjanmaan museo huomauttaa, että hankkeen vaikutusten arvioimiseksi riittävät ja laadukkaat havainnekuvat ovat ensiarvoisen tärkeitä.

Suomen Erillisverkot Oy toteaa, että hankkeella ei ole vaikutusta Verkko-opeeraattoripalvelut liiketoimintaan.

Syvämmaan Luonto ry. hallinnoi Isosuon alueella sijaitsevaa luonto- ja retkeilykäytössä sijaitsevaa suotornikokonaisuutta. Syvämmaan Luonto ry katsoo, että YVA-ohjelma ei sisällä mainintaa suotornikokonaisuudesta eikä suomalaisen läpi kulkevasta luontopolusta ja pyytää sen rakennusten sekä toiminnan huomioimista. Lisäksi yhdistys katsoo, että tuulivoimahankkeiden hankekokonaisuudessa tulisi huomioida luontomatkaileu ja luontoretkeily osana selvityksiä ja esittää lisättäväksi matkailuselvityksen.

Syvämmaan Luonto ry pitää hyvänä, että yhteisvaikutusten arvioinnissa huomioidaan Kotaselän lisäksi sekä Pahkakosken että Iso Pihlajasuon tuulivoimahankkeet. Alueella sijaitsee useita suoluontoa suojelevia Natura-alueita sekä muita suojelualueita, jotka muodostavat osan alueen eheästä ja maisemallisesti hienosta suokokonaisuudesta. Usean tuulivoimapuiston sijoittumisen alueelle usean kunnan alueella rikkoo mielipiteen mukaan tätä suomalaismakokonaisuutta ja heikentää luontoretkeilyarvoja. Syvämmaan Luonto ry on huolissaan alueen luontoarvojen säilymisestä, Natura-alueiden ennallistamistoimien toteutumisesta, maiseman ja luonnon pirstaloitumisesta, ihmisten ja myös eläinten hyvinvoinnista sekä kunnan lakisääteisten tehtävien toteuttamisesta useiden tuulivoimalahankkeiden vuoksi. Tähän liittyen yhdistys kysyykin, milloin tietyn alueen kantokyky tuulivoimalojen suhteen on täynnä kuntarajoista huolimatta? Kuntien tulisikin kantaa vastuu yhteisesti merkittävien luontoarvojen säilyttämisestä.

30.11.2023

Yhdistyksen mielestä tuulivoima-alueita tulisi muuttaa siten, että se ei sijoittuisi Isosuon alueelle. Nykyisen suunnitelman osalta yhdistys katsoo, että niissä ei ole huomioitu täysin voimaloiden sijoittamista "valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen, luonnonsuojelualueiden, Natura 2000 -verkoston alueiden, harjijensuojeluohjelman alueiden, maakuntakaavan luo -alueiden ja seudullisesti merkittävien virkistysalueiden ulkopuolelle."

Syvämmaan Luonto toivoo vaikutustenarviointia ja seuranta ja mahdollisesti haitallisten vieraslajien aktiivista torjuntaa ja mahdollisimman nopeaa poistoa. Lisäksi Syvämmaan Luonto ry olisi mielellään nähnyt materiaaleissa selkeästi luonnonsuojelulain sisältämän kohdan Naturan vaarantavien toimenpiteiden listauksesta sekä sen, miten kaikki alueen tuulipuistohankkeet vaikuttavat Natura-ohjelman alueisiin ja niiden ennallistamis- ja hoitotoimenpiteisiin sekä koko Natura-ohjelman alueen vaarantamiseen.

Yhdistys ei jaa YVA-ohjelman näkemystä siitä, että tuulivoimapuiston hankealue on todennäköisesti linnustollisilta arvoiltaan pääosin vähäinen, mutta jakaa käsityksen siitä, että hankealueelle sijoittuu linnustollisesti arvokkaimpia kohteita, kuten Kivisuo, Lompisuo sekä Isosuon pohjoiskärki. Tämä tukee yhdistyksen ajatusta siitä, että Isosuon alue tulisi kokonaisuudessaan jättää tuulivoimahankealueen ulkopuolelle.

Yhdistys näkisi tärkeänä kartoittaa myös mahdolliset alueen luonnonmuistomerkit. Yhdistys muistuttaa, että luonnonsuojelulain mukaan pesimäaikana jokainen laji on rauhoitettu, joten rakentamista ei saa tapahtua pesimäaikana eikä pesintää tule häiritä myöskään muulla tavalla.

Palautteessa on lisäksi esitetty mainintoja sivunumeroina, mihin tulisi arviointiohjelmassa puuttua ja tehdä korjauksia.

Telia Finland Oyj:llä ei ole hankkeesta huomautettavaa, mutta jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Väylävirasto toteaa, että tuulivoimaloiden sijaintia suhteessa liikenneväyliin ohjeistetaan Väyläviraston Tuulivoimalaohjeessa (Liikenneviraston julkaisuja 8/2012), joka tulee huomioida voimaloiden sijoittamisessa. Tuulivoimalan vähimmäisetäisyys on voimalan kokonaiskorkeus (torni + lapa) + suoja-alue väylän keskeltä lukien.

Tuulivoimalahankkeen suunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastointiin ja kuljetusreittien selvittämiseen. Tuulivoimalakuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan, lupaviranomaisena toimii Pirkanmaan ELY-keskus. Voimaloiden osien kuljetuksla varten maantelden, siltojen ja rumpujen kantokyky on varmistettava hyvissä ajoin ennen kuljetuksia. Jos rakenteiden vahvistamiselle tai mahdollisten tasoliittymien ym. parantamistoimille, todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Tämä koskee myös mahdollista valaisinpylväiden ja liikennemerkkien väliaikaista siirtoa sekä liittymien avartamista. Asian osalta tulee olla yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen maanteiden hoidon projektipäällikköön. Liittymäluvut maanteille myöntää Pirkanmaan ELY-keskus.

Ensisijaisesti tuulivoimalakuljetukset tulisi suunnitella muuta reittiä kuin rautatien tasoristeysten kautta. Jos tasoristeysten käyttö lisääntyy tuulivoimaloiden rakentamisaikaisen liikenteen johdosta merkittävästi tai sen käyttötarkoitus muuttuu, on tienpitäjän haettava lisääntyvään tai muuttuvaan käyttöön oikeuttava Väyläviraston

30.11.2023

lupa. Lisätietoja tasoristeysten ylittämisen suunnitteluun ja toteutukseen liittyen on ohjeessa: "Erikoiskuljetukset rautatien tasoristeyksissä" (Väyläviraston julkaisuja 8/2021 sekä tiivistelmä).

Väylävirasto pyytää ottamaan huomioon tuulivoimalan osien kuljettamisreittien suunnittelussa Väyläviraston hanke- ja suunnittelukohteet. Väylävirasto huomauttaa, että ajantasainen ohje on aina tarkistettava ohjeluetelosta Väyläviraston verkkosivuilta.

Yli-lin kuntalaisyhdistys ry. katsoo, että tuulivoimapuistojen kokonaisvaikutuksen arviointia tulisi tehdä asukkaiden viihtyvyyden, ympäristön pirstoutumisen, eläinten hyvinvoinnin sekä talouden, kuten kiinteistöjen arvojen alenemisen näkökulmasta.

Suomessa ei ole aikaisemmin rakennettu yli 350-metrin tuulivoimaloita. Ilmattaren 350 metriin kohoavista tuulivoimaloista tulee saada puolueeton meluhaitta-mitausarvio desibelihuipuista ja niiden meluhaittavaikutuksista Yli-lin taajamaan ja kyliin.

Kotaselän tuulipuistohankkeen yhteisvaikutukset niin Yli-lin keskustan taajama-alueeseen, kuin myös Yli-lin kyliin ja historialliseen jokimaisemaan ovat merkittävät. Kierikkikeskus ja Iijokivarsi ovat suosittuja kulttuuri-, retkeily- ja virkistysympäristöjä. Lisäksi jokivarressa on paljon sekä vakituista että vapaa-ajan asutusta. Tuulipuistojen luoma vyöhyke muuttaa merkittävästi 45 kilometrin matkalla jokimaiseman, soiden ja koko lijoen maisemakuvaa. Yhteisvaikutukset muiden tuulivoimapuistojen kanssa ovat merkittäviä asuinviihtyvyyden ja kiinteistöjen arvon laskemisen osalta niin pysyvän asumisen kuin loma-asutuksenkin osalta. Tällä on vaikutusta myös koko Oulun seudun maisema- ja luontoarvoihin perustuvalla matkailulla.

Tuulivoimapuiston välittömässä läheisyydessä on merkittävä määrä poroja eri paliskunnilla. Poroista saa osin elantonsa tällä alueella 150 henkilöä. Porotalouden vaikutukset tulisi arvioida yhteistyössä kaikkien hanketoimijoiden, hanketta valvovien viranomaisten ja paliskuntien kanssa.

Luontovaikutusten osalta on perusteltua tarkastella tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusta alueella esiintyvän lajiston elinympäristöjen määrän ja ominaispiirteiden muuttumiseen. On huomioitava, että suunnitteilla oleva Kotaselän tuulivoimapuisto rajoittuu suojeltuun Natura-alueeseen. Voimalaitosten siipien eroosiosta syntyvä muovisaaste uhkaa alueen pohjavesialueita. Yli-lin suot ja pelot ovat laulujoutsenten ja kurkien muuttoreittien varrella. Vaikutusten arviointi ekologisen verkoston osalta tulee olla riittävä. Mahdolliset haittavaikutukset tulee korvata alueella asuville ihmisille.

Yli-lin kuntalaisyhdistys esittää, että Kotaselän tuulipuiston tekemisestä luovutaan ja mikäli se rakennetaan, tuulipuisto siirretään muualle Oulun kaupungin alueelle, vähintään 15 km lähimmästä asutuksesta.

Asukkaiden vastustus tuli selväksi yleisötilaisuudessa. Sitä tulee kuunnella. Yli-lin kuntalaisyhdistys pyytää kaupungilta selvitystä siitä, miksi Kotaselän tuulipuisto valittiin alueeksi. Oulun kaupungin rakennushankkeet tulee tehdä yhteistyössä alueen asukkaiden ja maanomistajien kanssa.

30.11.2023

Yksityisten henkilöiden mielipiteet**Mielipide 1**

Mielipiteen antaja asuu Yli-lin keskustassa omistusasunnossa perheensä kanssa eikä hyväksy tuulivoimaloita lähelle heidän asuinalueitaan. Mielipiteen antaja esittää useita perusteluja tuulivoiman vastustamiselle, kuten talojen jälleenmyyntiarvon aleneminen, tuulivoimaloiden aiheuttamat haitat asukkaille, tuulivoima-alueen epäsuotuisa sijainti taajaman vieressä, tuulivoimaloiden liiallinen koko ja tuulen riittämättömyys alueella. Mielipiteessä vaaditaan, että tuulivoimalat sijoitettaisiin vähintään 10 kilometrin päähän asuinalueista, ja että tuulivoimayrittäjät eivät pilaisi heidän asuinympäristöään. Mielipiteen antaja haluaa elää luonnon rauhassa ilman tuulimyllyjä.

Mielipide 2

Mielipiteen antaja omistaa omakotitalon Yli-lissä eikä halua tuulivoimaa Yli-lihin pilaamaan maisemaa ja luontoa.

Mielipide 3

Mielipiteen antaja asuu perheen kanssa Yli-lin keskustassa eikä tule hyväksymään tuulivoimaloita asuinalueen läheisyyteen. Mielipiteen mukaan Kotaselän tuulivoimahanketta ei tule toteuttaa, koska sijainti liian lähellä alueen omakotitaloja on huono. Hän on huolissaan tuulivoimaloiden vaikutuksista asukkaiden terveyteen ja hyvinvointiin, sekä alueen luontoon ja eläimiin. Hän haluaa elää ilman tuulivoimaloita.

Mielipide 4

Mielipiteen antaja asuu perheineen Yli-lin keskustassa omistusasunnossa eikä hyväksy tuulimyllyjä asuinalueiden lähelle. Mielipiteen antaja on tuulivoiman kannattaja, kunhan ne rakennetaan vähintään 10 km asuinalueista.

Mielipiteessä ehdotetaan tuulivoimaloiden rakentamista vanhoille tai nykyisille turvesuoalueille, joissa on jo valmiit metsätiet ja valmiiksi avointa aluetta. Mielipiteen antaja toivoo työllistyvänsä tuulivoima-alalle oman kotiseutunsa tai lähiseudun hankkeisiin.

Mielipide 5

Mielipiteen antaja on sitä mieltä, että Kotaselän alueelle ei saa rakentaa tuulivoimaa, koska myllyt tulisivat näkymään hänen pihalleen. Ylipäätään hän arvostaa kyseisiä hankkeita varsin vähän.

Mielipide 6

Mielipiteen antaja kannattaa vaihtoehtoa VE0, jossa hanketta ei toteuteta. Jos Yli-lin alueelle on aivan välttämätöntä sijoittaa tuulivoimaa, ne tulisi mielipiteen mukaan sijoittaa kauemmas asutuksesta ja Yli-lin kirkonkylästä. Mielipiteen antaja omista rantatontin Karjalankylässä, jolle ei ole saanut rakennusoikeutta maiseman suojelemiseksi. Mielipiteen antaja pelkää, että tuulivoimalat pilaisivat näkymän joen vastarannalta.

Mielipide 7

Mielipiteen antaja edustaa metsäyhtymää ja pitää vaihtoehtoa VE1 soveltuvampana vaihtoehtona, koska siinä hyödynnetään vanhoja tiepohjia. Tämä ei pahentaisi hiilidioxidontaa eikä aiheuta metsäkatoa, kun vaihtoehto VE2 vaatisi metsän hakaamista uusien teiden rakentamiseksi. Mielipiteen antaja on eri mieltä siitä, että tuulimylly 7 olisi liian lähellä metsästysmajaa, ja pitää sitä sopivana paikkana.

30.11.2023

Mielipide 8

Mielipiteen mukaan kaupunki saa tuulivoimasta hyödyt, mutta haitat koituvat yli-iläisille. Tuulivoimaa ei tulisi sijoittaa asutuksen lähelle vaan kauemmas korpeen ja haitat tulisi jakaa eri alueille. Mielipiteen antaja toivoo, että yli-iläisiä asukkaita kuunnellaan ja asukkaiden kannalla on painoarvoa.

Mielipide 9

Mielipiteessä kysytään, onko alueen ihmisten mielipiteillä mitään merkitystä? Mielipiteen antaja ei ole vielä kuullut yhtään positiivista mielipidettä hankkeesta. Mielipiteessä ollaan huolissaan tuulivoimaloiden vaikutuksista poronhoitoon, metsästyksen, eläimiin, ihmisten elinkeinoihin ja ihmisten rauhaan. Mielipiteessä toivotaan, että kaikki nämä asiat ja mielipiteet saa hankkeesta päättävät ajattelemaan ja huomaamaan kuinka käsittämätön ja surkea idea tämä on. Tuulivoimalat tulisi sijoittaa alueelle, jossa haittavaikutukset ovat pienempiä eivätkä häiritse näin paljon alueen ihmisten ja eläinten elämää.

Mielipide 10

Mielipiteen antaja asuu perheensä kanssa Yli-lin keskustan tuntumassa alle 2 km päässä suunnitellusta Kotaselän tuulivoimalahankkeesta. Mielipiteessä vastustetaan hanketta, koska voimalat tulisi liian lähellä asutusta ja aiheuttaisi meluhaittaa. Mielipiteessä todetaan, että tuulivoimalat tulee rakentaa kauemmas taajamasta ja ollaan huolissaan hankkeen vaikutuksista muuttolintuihin.

Mielipide 11

Mielipiteen antaja ei vastusta tuulivoimaloiden rakentamista, mutta pitää huonona ideana niiden sijoittamista liian lähelle Yli-lin kirkonkylää ja jokivarren asutusta. Yli-lin jokivarren vetovoima on mielipiteen mukaan sen rauhallisuudessa, erämaahenkisessä hiljaisuudessa ja pohjoisen luonnossa ja tuulivoimapuiston tuominen näin herkän alueen lähelle rikkoisi asuin- ja lomailuympäristön ominaispiirteet. Mielipiteen antaja toivoo, että paikallisia kyläläisiä ja kauempana asuvia lomaviettäjiä kuunnellaan ja hanke siirretään kauemmas etelään tai pienennetään niin, että Yli-lin kirkonkylän ja jokivarren asukkaat eivät joutuisi kärsimään meluhaitoista.

Mielipide 12

Mielipiteen mukaan tuulivoimapuisto tulee kokonaisuudessaan Martimon metsämiehet-metsästysseuran metsästysalueelle ja alueelle, jolla on runsas kanalintujen soidin- ja pesintäalue. Mielipiteessä kysytään, olisiko mahdollista selvittää kanalintujen elinpiirit ja soidinalueet ja välttää tuulivoimaloiden sijoittamista niiden läheisyyteen ja onko harkittu tuulivoimapuiston vaikutusta metsästyksen ja täten usean paikallisen perheen harrastukseen? Alueen luontoarvon katsotaan alenevan mm. tulevan meluhaitan vuoksi. Mielipiteessä kysytään, voisiko lijoen maisemaa yrittää varjella vähentämällä pohjoisen voimaloiden määrää ja madaltaa tulevien voimaloiden pyyhkäisykorkeutta? Vähäisempi voimaloiden määrä tukisi myös taajaman asukkaiden toiveita voimaloiden pidemmästä etäisyydestä Yli-lin kylälle.

Mielipide 13

Mielipiteessä ei haluta tuulivoimaa Yli-lihin ka katsotaan, että Yli-lin alueelle riittänee yksi, Pahkakoskelle jo luvitettu alue. Mielipiteessä kysytään, kuka korvaa asuntojen arvojen laskun sekä haitat ja miten saamme tuulivoiman pysäytettyä?

Mielipide 14

Mielipiteessä listataan asioita, joita tulee ottaa huomioon YVA-menettelyssä, kuten vaikutukset maankäyttöön, maisemaan ja merkittäviin, maisema-alueisiin, muinaismuistoihin ja alueen kulttuurihistoriaan, rakennuspaikkojen luonnonympäristöön, pesimä- ja muuttolinnustoon, eläimistöön ja EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, lähialueiden Natura- ja muihin luonnonsuojelualueisiin, melun ja

30.11.2023

varjon vilkkumisen vaikutukset, vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa ja sähkönsiirron vaikutukset. Hankkeen vaikutukset tulisi mielipiteen mukaan arvioida koko sen elinkaaren ajalta ja jakaa rakentamisen aikaisiin ja toiminnan aikaisiin vaikutuksiin huomioiden myös tuulivoimapuiston käytöstä poiston vaikutukset.

Mielipiteen mukaan ympäristövaikutukset tulee arvioida puolueettomana asiantuntijatyönä ja hankkeen yhteydessä tulee käyttää erilaisia ja asianmukaisesti kohdennettuja selvitys- ja arviointimenetelmiä ja jokaiselle kyläläiselle ja vapaa-ajan asukkaalle tulee kohdistaa kysely/kuulemiskirje asumisen viihtyisyyden huonontumisesta.

Mielipiteessä todetaan tuulivoimaloiden piirtävän Yli-lin taajamaa ja sen lähikyliä aiheuttaen merkittäviä haittoja ihmisten elinolosuhteisiin, luontoon ja kulttuurimaisemaan. Mielipiteessä korostetaan tuulivoimapuistojen kokonaisvaikutuksen arviointia asukkaiden viihtyisyyden, ympäristön pirstoutumisen, eläinten hyvinvoinnin sekä taloudellisuuden kuten kiinteistöjen arvojen alenemisen näkökulmasta ja matkailun näkökulmasta sekä kaikkien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutusta aluetalouden menetysten näkökulmasta. Mielipiteen mukaan tuulivoimapuistoalue tulisi siirtää n. 15 km kauemmaksi Oulun ja Pudasjärven rajamaille, jossa niiden rakentaminen olisi nopeampaa ja hallinnollisesti helpompaa.

Mielipiteessä nostetaan esiin Kierikkikeskus ja Iijokivarsi, joka on suosittu retkeily- ja virkistysympäristö ja jossa on paljon ja vapaa-ajan asutusta. Tuulipuistojen luoma vyöhyke muuttaa mielipiteen mukaan merkittävästi 45 km matkalla jokimaiseman, soiden ja koko Iijoen maisemakuvaa ja tällä on vaikutusta koko Oulun seudun maisema- ja luontoarvoihin perustuvalla matkailulla. Mielipiteen antajan mukaan haitalliset vaikutukset maisemaan ja asumiseen tulee poistaa eivätkä alueelle suunnatut eri tuulivoimalahankkeiden yhteisvaikutukset maisemaan ole millään tavoin hyväksyttäviä. Hankkeiden suunnittelussa tulisi keskittyä ennen kaikkea haitallisten vaikutusten tehokkaaseen korjaamiseen.

Mielipiteen mukaan vaikutuksia tulee arvioida myös porotalouteen, eläinlajeihin ja ekologiseen verkostoon, huomioiden yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa. Lisäksi tulisi laatia yleispiirteinen suunnitelmaehdotus hankkeen vaikutusten seuraamiseksi ja mahdolliset haittavaikutukset tulee korvata alueella asuville ihmisille.

Mielipide 15

Mielipiteen antajalla on paljon käytetty kesämökki tuulivoima-alueen rajalla ja lähetyvillä on myös muita mökkejä. Mielipiteessä ei haluta tuulivoimaloiden pilaavan mökin viihtyvyyttä ja pyydetään eteläisimpien tuulivoimaloiden poistamista suunnitelmista.

Mielipide 16

Mielipiteen antajat eivät Kotaselän hankkeen vaikutusalueen asukkaina ja maanomistajina voi katsoa vierestä, kun Yli-lin taajaman läheisyyteen suunnitellaan rakennettavaksi laajaa tuulivoimalapuistoa (VE1/18 kpl). Huolena on, että tällä taajaman läheisyyteen rakennetulla tuulivoimahankkeella tulee olemaan keskeinen haittavaikutus alueen asukkaiden elinoloihin, maanomistajien kiinteistöjen arvojen alenemiseen ja alueen talouden ja yritystoiminnan vajavaiseen kehittymiseen.

Mielipiteessä ei vastusteta tuulivoimarakentamista, mutta halutaan, että niiden sijainnilla ei rajoiteta alueen asukkaiden ja yrittäjien sekä matkailijoiden ja lomalaisten elinehtoja. Mielipiteessä viitataan Ympäristöhallinnon ohjeeseen 5/2016, jonka

30.11.2023

mukaan paras tapa käsitellä ja torjua tuulivoimapuistojen aiheuttamia ongelmia on sijoittaa tuulivoimalat riittävälle etäisyydelle asutuksista ja herkistä kohteista.

Mielipiteessä esitetään Kotaselän tuulivoimahankkeen aluetta siirtämistä selkeästi suunnitellusta etelämmäs tai idän suuntaan, niin että minimoitaisiin Yli-lin taajamaan ja läntiseen Iijokivarteen kohdistuvat haitat. Suunniteltujen tuulivoimapuistojen yhteisvaikutus tulee myös tarkastella.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaluonnoksessa Kotaselän hankealue on osoitettu potentiaalisena tuulivoimaloiden alueena (tv-3 alue, numero 513), mutta paljon pienempänä kuin on esitetty Kotaselän tuulivoimahankesuunnittelussa. Miksi näin on ja mihin perustuu alueen merkittävä laajentaminen?

Mielipiteessä kysytään, onko 2x110 kV –liityntävoimajohdon YVA-arviossa (liittyy Pahkakosken tuulivoimahankkeeseen) otettu huomioon Kotaselän tuulivoimahankkeen suunnitelma, millä tasolla ja minkälaisella sisällöllä ja vaaditaan Kotaselän tuulivoimalahankkeen YVA-menettelyyn liitettävän sähkönsiirron ympäristövaikutusten arviointi.

Lisäksi kysytään, miksi Yli-lin energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaluonnoksessa Yli-lin keskustaajama on "piiritetty" tuulivoimahankkeilla ja mikä on Kotaselän hankkeen ja muiden Yli-lin alueen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutus taajaman maisemaan, visuaaliseen herkkyyteen, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Mielipiteessä vaaditaan useamman tuulivoimahankkeen/puiston yhtäaikaista vaikutusten arviointia.

Kotaselän hankkeelle tulee mielipiteen mukaan esittää eri hankevaihtoehtojen YVA-arviot (VE0, VE1 ja VE2) ja erityisesti ottaa huomioon taajama-alueen läheisyys ja hankkeen kokonaisvaltainen ympärivuorokautinen vaikutus ihmisiin, eläimiin ja linnustoon. Merkittävänä pidetään tuuliturbiinien lapojen korkeutta ja niiden melusaastetta, infraääntä ja välkettä Yli-lin taajamaan ja läntiseen Iijokivarteen, myös terveysvaikutukset on tuotu esiin.

Mielipide 17

Mielipiteen antaja Kangasojan yhteismetsän osakkaana näkee hankkeen kannattavana. Alue soveltuu mielipiteen mukaan oikein hyvin tuulisähkön tuotantoon, koska se on luontoarvoiltaan jo valtaosin jollain tavalla "pilattu". Mielipiteen antaja katsoo, että lähimpänä asutusta olevien myllyjen paikkaa voisi vielä harkita, mutta toivottavasti koko hanketta ei niiden takia kuopata.

Mielipide 18

Mielipiteessä kysytään, onko alueen lintukantaa arvioitu mitenkään? Alueella todetaan sijaitsevan useita metson soidinalueita ja alue on hyvin keskeinen metsojen poikastuotantoon. Nämä asiat selviävät alueella sijaitsevan riistakolmion laskentatuloksista.

Mielipide 19

Mielipiteen sisältö on sama kuin mielipiteessä 14. Lisäksi mielipiteessä vaaditaan, että mainitut asiat otetaan huomioon Kotaselän hankkeen YVA-arvioinnissa sekä kaavoituksessa.

Mielipide 20

Mielipiteessä nostetaan esiin alueen hyvä hirvikanta, aktiiviset pienriistametsästäjät ja hyvät metsäkanalintukannat. Mielipiteessä ollaan huolissaan hankkeen vaikutuksista metsästyksen, hirvikantaan, maakoikiin, poronhoitoon ja alueella asuviin ihmisiin. Iijokivarsi tarjoaa mielipiteen mukaan sen varressa asuville ihmisille

30.11.2023

POPELY/2272/2023

idyllisen kauniin ja rauhallisen asuinalueen. Mielenpiteessä kysytään, kuinka negatiivisesti näin laajat tuulivoimapaistot tulevat siihen vaikuttamaan.

Mielenpiteen mukaan hanke on evättävä ja ainoa oikea vaihtoehto on VEO: Hanketta ei toteuteta.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO ARVIOINTIOHJELMASTA

Hankkeen tausta, tekninen kuvaus ja toteuttamisaikataulu

Hankkeen teknisessä kuvauksessa on esitetty tietoja mm. tuulivoimalan rakenteista, maankäyttötarpeesta ja perustamistekniikoista.

Arviointiohjelmassa hankkeen taustaksi on esitetty nostoja alueellisista, kansallisista ja kansainvälisistä poliittisista ilmastotavoitteista.

Yhteysviranomaisen toteaa, että tässä yhteydessä olisi hyvä tunnistaa ja tuoda esille ilmastomuutoksen osalta kansallinen ilmasto- ja energiastrategian lisäksi myös muut kansalliset ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmän suunnitelmat, joita ovat keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma, KAISU 2030 (2.6.2022), kansallinen ilmastomuutokseen sopeutumis-suunnitelma 2022 (hyväksytty 15.12.2022) ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (8.7.2022). Ilmasto- ja energiastrategian osalta arvioinnissa on huomioitava viimeisin kansallinen ilmasto- ja energiastrategia: Hiilineutraali Suomi 2035, joka on valmistunut 30.6.2022. Lisäksi tässä yhteydessä olisi ollut hyvä huomioida myös kiertotalouden strateginen ohjelma, joka on vuonna 2021 valtioneuvoston hyväksymä periaatteellinen ohjelma, jossa tavoitevuotena on 2035.

Ohjelmat ja strategiat olisi hyvä esittää taulukkomuodossa.

Maankäytön osalta tulee huomioida Fingridin muistutus siitä, että tuulivoimalat tulee sijoittaa vähintään 1,5 x tuulivoimalan maksimikorkeuden määrittämän etäisyyden päähän voimajohtoalueen ulkoreunasta mitattuna.

Arviointiselostuksessa tulee olla tiedot mm. tiestön rakentamisesta sekä maa-ainesten hankinnasta ja määrästä. Voimalat, tiet, sähköasemat ja muut rakennelmat tulee esittää selvästi kartoilla.

Aikataulukaavion mukaan erillisselvitykset on laadittu tai laaditaan vuoden 2023 aikana. Hankkeessa on syytä varautua siihen, että lausuntojen perusteella voi tulla tarve esimerkiksi maastoselvitysten täydentämiseen, mikä näiltä osin voi lykätä hankkeen aikataulua jopa vuodella. Hankkeen aikataulu tulee päivittää arviointiselostukseen.

Hankekuvaus ja hankkeen vaihtoehdot

YVAA 9 §:n 2 kohdan mukaan arviointiohjelmassa on esitettävä tarpeellisesti määrin hankkeen kohtuulliset toteuttamisvaihtoehdot, joista yhtenä vaihtoehtona on hankkeen toteuttamatta jättäminen, ellei tällainen vaihtoehto ole erityisestä syystä tarpeeton. Arviointiohjelmassa on esitetty nollavaihtoehto yhtenä selvittävänä vaihtoehtona. Sen lisäksi esitetään kaksi vaihtoehtoa, joissa hankealueelle rakennetaan enintään 18 tuulivoimalaa (VE1) tai 12 tuulivoimalaa (VE2).

Kotaselän tuulivoimapuiston liittäminen valtakunnan sähköverkkoon toteutetaan jo rakennetulla 2x110 kV -liityntävoimajohtolla (Isokangas-Lattiasaari), joka sijoittuu itä-länsisuunnassa Kotaselän hankealueen keskelle. Liityntävoimajohto on sisältynyt viereisen Pahkakosken tuulivoimahankkeen YVA-menettelyyn. Kotaselän tuulivoimahankkeen YVA-menettelyyn ei näin ollen sisälly sähkönsiirron ympäristövaikutusten arviointia.

Arviointiohjelmasta käy ilmi laajuuden määrittelyn ja voimaloiden sijoitussuunnittelun periaatteita, mutta vaihtoehtojen muodostamisen periaatteita ei ole kuvattu. Yhteysviranomaisen katsoo, että tuulivoimaloiden vaihtoehtojen muodostamisperiaatteet tulee kuvata arviointiselostuksessa.

Sekä vaihtoehdot VE1 ja VE2 vaativat toteutuakseen osoittamisen energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa, mikä tulee huomioida hankkeen aikataulussa. Maakuntakaavoitukseen liittyvät näkökohdat ja aikataulut on käsitelty tarkemmin kaavoitusosiossa.

Sähkönsiirron osalta yhteysviranomaisen pitää hyvänä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

YVA-menettely toimii parhaimmillaan suunnittelun välineenä ja YVA:n tulisi vaikuttaa ympäristöllisesti hyväksyttävän hankkeen löytymiseen.

Arviointityön edetessä on suunnittelussa voitava poistaa ne voimalat, jotka vaikutustarkastelun perusteella eivät ole soveltuvia.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Arviointiohjelmassa on tuotu esille hankkeen edellyttämät luvat ja suunnitelmat sekä niihin rinnastettavat päätökset.

Traficom tuo lausunnossaan esiin ilmailulain muuttumisen 1.10.2023 lentoesteiden osalta. Aiemmin lentoestelupaa varten hakijan tuli pyytää ensin ilmailiikennepalvelujen tarjoajan (Fintraffic Lennonvarmistus Oy:n) lentoestelausunto. Jatkossa lentoestelupahakemukseen ei tarvitse enää liittää ilmailiikennepalvelujen tarjoajan lausuntoa aiotusta lentoesteestä. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom pyytää lausunnot lupahakemuksen saatuaan.

30.11.2023

POPELY/2272/2023

Fingrid tuo lausunnossaan esiin, että voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen riskiteämälausunto.

Yhteysviranomaisen toteaa, että liittymälupahakemus käsitellään maantiestä riippuen joko Pohjois-Pohjanmaan tai Pirkanmaan ELY-keskuksessa.

Natura-arviointimenettelyä käsittelevästä luvusta saa käsityksen, että ELY-keskus ja suojelualueen tai -alueiden haltijat antaisivat erillisen lausunnon siitä, edellyttääkö hanke luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitettua arviointimenettelyä. Näin ei ole, vaan ns. Natura-arviointilausunto annetaan vasta siinä vaiheessa, kun asianmukainen arviointi on valmistunut. ELY-keskus ilmoittaa kantansa asianmukaisen arvioinnin tarpeesta YVA-ohjelmasta antamassaan yhteysviranomaisen lausunnossa.

Oulun seudun ympäristötoimen lausunnossa esitetään näkökohtia ylijäämämäiden ja sulfaattimäiden läjitystarpeeseen ja ympäristölupaun, jotka tulee ottaa huomioon arviointiselostuksessa.

Vesilain mukaisen luvan ja luonnonsuojelulain poikkeamisluvan tarvetta tulee arviointiselostuksessa arvioida. Luvat olisi hyvä esittää taulukossa.

Vaikutusalueen rajaus

YVA-asetuksen 3 § kohdan 5 mukaan arviointiohjelmassa on esitettävä perustelut arvioitavien ympäristövaikutusten rajaukselle.

Tarkastelualueiden laajuuksia on havainnollistettu kuvassa. Tarkastelualueen laajuuden todetaan riippuvan tarkasteltavasta ympäristövaikutuksesta. Maiseman ja kulttuuriympäristökohteiden osalta tarkastelualueeksi on alustavasti määritelty noin 12 kilometrin tuulivoimapuiston hankealueesta.

Yhteysviranomaisen toteaa, että eri vaikutustyyppien erilaisesta ilmenemisestä huolimatta, on havainnoitava riittäväällä tavalla koko aluella, jolle vaikutuksia aiheutuu. Maisemavaikutusten arvioinnissa on huomioitava, että vaikutukset voivat ulottua 20–30 km etäisyydelle.

Liikenteen osalta on syytä huomioida kuljetusten vaikutusten ulottuminen niin laajalle alueelle, mistä tuulivoimapuiston rakentamiseen tarvittavia materiaaleja tai rakenteita tuodaan satamien kautta hankealueelle. Näin ollen vaikutuksia tulee tarkastella koko kuljetusreitillä osalta, toki pääpainon arvioinnissa ollessa hankkeen lähiympäristössä.

Mikäli tuulivoimaloiden paikkoja muutetaan arvioinnin kuluessa, on otettava huomioon, että tarkasteltava alue muuttuu ja siltä on oltava olemassa vastaavat tiedot kuin muualta vaikutusalueelta.

Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät

YVA-asetuksen 3§ kohdan 4 mukaan YVA-ohjelmassa tulee esittää kuvaus hankealueen nykytilasta ja sen kehityksestä. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelmassa kuvataan hankealueen ympäristön tilaa pääosin sellaisella tarkkuudella, että vaikutusten tunnistaminen ja arvioinnin kohdentaminen on mahdollista.

Yhteysviranomaisen huomauttaa kuitenkin, että hankealueen nykytilan kuvaus on liian yleispiirteinen siihen nähden, että YVA-ohjelman tullessa nähtäville maastonselvitykset on jo tehty. Esimerkiksi lähteiden ja norojen mahdollista esiintymistä näinkin laajalla ja piirteiltään vaihtelevalla alueella pelkän karttatarkastelun nojalla ei liene mahdollista tehdä.

Myös esimerkiksi linnuston ja elinkeinojen nykytilan kuvaus on puutteellista. Puutteena on myös se, että arviointiohjelmassa ei ole esitetty yhtään valokuvaa havainnollistamaan hankealueen nykytilaa.

Arviointiohjelmassa on kuvattu hankkeen vaikutusalueen ympäristön kehittymistä, mikäli hanketta ei toteuta (0-vaihtoehto).

Arviointiohjelman tarkoituksena on kertoa mitä ja miten hankkeen eri vaihtoehtojen vaikutuksia aiotaan arvioida, mitä menetelmiä arvioinneissa käytetään ja mitä epävarmuuksia arviointiin liittyy. YVA-lain mukaisesti arviointiohjelmalla on yhteys arviointiselostukseen ja siitä annettavaan perusteltuun päätelmään. Arviointiselostuksessa on oltava kuvaus hankkeen kohdullisten vaihtoehtojen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista (YVA-laki 19 §). Vastaavasti yhteysviranomaisen laatii perustellun päätelmänsä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista (YVA-laki 23 §).

Ympäristövaikutusten arviointityön osana aiotaan tehdä lisäksi seuraavat selvitykset tukemaan olemassa olevaa aineistoa: näkymäalueanalyysi, maisemavaikutusten havainnollistaminen valokuvasovittein, maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys, arkeologinen inventointi, melumallinnus, välkemallinnus, asukaskysely, luontoselvitykset (kasvillisuus- ja luontotyytit, linnusto, liito-oravat ja lepakot, viitasammakko, lumijälkilaskenta) sekä porotalous selvitys

Ympäristövaikutuksia selvitetäessä painopiste asetetaan merkittäviksi arvioituihin ja koettuihin vaikutuksiin, joita tässä hankkeessa arvioidaan alustavasti olevan erityisesti vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen,

30.11.2023

melu- ja varjostusvaikutukset, maisemavaikutukset, vaikutukset Natura- ja muille suojelualueille, linnustovaikutukset, vaikutukset porotalouteen sekä yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että keskeisimmät selvittävät ympäristövaikutukset on tunnistettu. Selvittäviin asioihin kuuluu myös maa-ainesten oton vaikutukset. Yhteysviranomaisen näkee perustelluksi varautua selvittämään myös haruksellisten voimaloiden vaikutukset.

Vaikutusten merkittävyyttä aiotaan arvioida vaikutuskohteen herkkyyden ja hankkeen aiheuttaman muutoksen suuruuden perusteella soveltaen IMPERIA-hankkeessa kehitettyä arviointikehikkoa.

Yhteysviranomaisen toteaa menettelyn hyväksi ja yleisesti käytössä olevaksi. Vaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyyskriteerit vaikutustyypeittäin sekä asukaskyselyn tulosten käyttäminen merkittävyyden arvioinnissa tulee avata huolella.

Asutus, yhdyskuntarakenne ja maankäyttö

Asutus

Hankealue sijaitsee noin 2,4 kilometriä etelään Yli-lin taajamasta ja Hökänrantaan on matkaa n. 1,8 kilometriä hankealueen rajasta. Hankealueelle sijoittuu kolme lomarakennusta – kuvauksen mukaan niiden jatkokäytöstä hankekehittäjä käy neuvotteluja.

Hankealueen läheisyydessä asutusta on erityisesti länsi, luoteis- ja pohjoispuolilla. YVA-ohjelmassa asutuksen (m. vapaa-ajan asutus) sijoittuminen kuvataan kartalla, taulukkona ja sanallisena esityksenä.

Yhteysviranomaisen toteaa, että taulukon 7–2 mukaan alle 2 kilometrin etäisyydellä lähimmästä voimalapaikasta ei sijoittuisi yhtään asuinrakennusta – lomarakennuksia olisi muutamia. 5 kilometrin etäisyydellä asuinrakennuksia olisi jo huomattava määrä. Taulukkoon tulee lisätä myös 3 kilometrin etäisyysraja. Kuva 7–1 osoittaa, että lijoen varteen on keskittynyt runsaasti asutusta, mutta kuvan perusteella ei selviä tarkat määrät. Asutusta koskevassa osiossa keskitytään rakennuksiin. Tiedot eivät kerro kuinka paljon suunniteltujen voimaloiden välittömässä läheisyydessä olisi asukkaita ja vapaa-ajan asukkaita. Tietoja pitää näiltä osin täydentää ja kuvata ne YVA-selostuksessa.

Syvämman luonto ry. katsoo palautteessaan, että lomarakennusten listasta puuttuu suotorni ja suosauna, joilla on viralliset rakennusluvut.

30.11.2023

Yhteysviranomaisen toteaa, että mainittujen kohteiden status ja lupatilanne tulee tarkistaa rakennusviranomaiselta.

Yhteysviranomaisen toteaa, että jatkotyössä on syytä vielä tarkistaa kaikki alueelle sijoittuvat rakennukset.

Kaavoitus

Hankealue sijoittuu Oulun kaupungin yhdyskuntarakenteen luokiteltujen vyöhykkeiden ulkopuolelle. Hankkeen etäisyys Yli-lin keskustasta on n. 2,5 km. YVA-ohjelmassa on käyty läpi hanketta koskevat keskeiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.

YVA-ohjelmassa on todettu Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan voimassa oleva tilanne ja käyty läpi hankealueelle sekä voimajohdon alueelle osoitetut kaavamerkinnot ja -määräykset. Lisäksi on käyty läpi voimassa olevien maakuntakaavojen maa- ja metsätaloutta sekä tuulivoimaloiden rakentamista koskevia yleisiä suunnittelumääräyksiä. Hankealue on sijoitettu karttaotteessa maakuntakaavojen yhdistelmäkartalle. Kotaselän suunniteltua hankealuetta ei ole osoitettu voimassa olevassa maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueeksi. Hankealueen pohjoisreunaa sivuaa maakuntakaavassa maaseudun kehittämisen kohdealue, jonka tarkoitus on kehittää erityisesti maatalouteen ja muihin maaseutuelinkeinoihin, luonnon- ja kulttuuriympäristöön sekä maisemaan tukeutuvaa asumista, elinkeinotoimintaa ja virkistyskäyttöä. Lähin maakunnallisesti arvokas maisema-alue sijaitsee n. 700 metrin etäisyydellä hankealueesta. Hankealueen eteläosa sijoittuu poronhoitoalueelle. Muita hankealuetta koskevia maakuntakaavan merkintöjä ovat mm. luonnonsuojelualue sekä ohjeellinen pääsähköjohto 400 kV.

Arviointiohjelmassa on käyty läpi vireillä olevan energia- ja ilmastovaihe-maakuntakaavan tilanne. Yhteysviranomaisen toteaa, että maakuntakaavaluonnoksessa on osoitettu alue tuulivoimapuistoille, mutta pienempänä kuin mitä suunniteltu hankealue on. Maakuntakaavaehdotus tulee nähtävälle syksyllä 2024 ja se on tarkoitus hyväksyä vuoden 2024 aikana. Tuulivoimayleiskaavaa ei voi hyväksyä ennen kuin hanke on osoitettu riittävässä laajuudessa energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa ja ennen kuin maakuntakaava on hyväksytty. Maakuntakaavoituksen tilanne ja vaikutus osayleiskaavan hyväksymismenettelyyn tulee kirjata selkeästi YVA-selostukseen ja ottaa huomioon hankkeen vaikutusten arvioinnissa.

Hankealueella on voimassa Uuden Oulun yleiskaava. Alueella ei ole vireillä muita yleis- tai asemakaavaprosesseja. Suunnittelualueella ja sen

lähialueilla voimassa olevien yleis- ja asemakaavojen tilanne on käyty läpi tekstissä ja kaavojen sijainnit on osoitettu kartoilla.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu maankäyttöön liittyvät keskeiset tekijät. Kuvatut arviointimenetelmät vaikuttavat riittävästi, mikäli arviointi tehdään riittävällä tarkkuudella ottaen huomioon myös MRL:ssä säädetyt yleiskaavan sisältövaatimukset.

Pohjois-Pohjanmaan liiton lausunnon mukaisesti energia- ja ilmastovaihe-maakuntakaavoituksen ehdotusvaiheessa laadittujen maakotka- ja maisemaselvitysten tulokset ja syksyllä käynnistyneen Natura-alueiden tarkastelun tulokset sekä maakuntakaavan yhteisvaikutusten arviointi on huomioitava Kotaselän YVA- ja kaavoitusmenettelyssä.

Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö

YVA-ohjelmassa on kuvattu hankealueen ja sen lähiympäristön maiseman yleispiirteet sekä maiseman ja kulttuuriympäristön arvotetut alueet. Valta-kunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kohteet on esitetty karttakuvina ja taulukossa. Maiseman ja kulttuuriympäristökohteiden osalta tarkastelualueeksi on alustavasti määritelty noin 12 kilometriä hankealueista, mutta tarkastelualueita laajennetaan tarvittaessa.

Vaikutusten arvioinnin on tarkoitus perustua olemassa oleviin selvityksiin, hankkeen alustavaan suunnitelma-aineistoon, kartta- ja ilmakuvatarkasteluihin sekä maastokäyntiin. Lisäksi maisemavaikutuksia aiotaan havainnollistaa valokuvasovitteiden avulla.

Pohjois-Pohjanmaan museo (rakennettu kulttuuriympäristö) huomauttaa, että taulukosta 9–1 puuttuu Koskelan tila, joka on arvotettu maakunnallisesti arvokkaaksi rakennetun kulttuuriympäristön kohteeksi ja sijaitsee n. 5 kilometriä luoteeseen suunnittelualueelta. Museo muistuttaa, että lähialueelta (0–6 km) tulisi huomioida myös paikallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet.

Pohjois-Pohjanmaan museo (arkeologia) toteaa lausunnossaan, että joen pohjoisrannalla sijaitsevan Kivikauden kylä maisema avautuu etelään kohti suunniteltua tuulivoima-alueita. Etäisyys kivikauden kylästä hankealueen rajalle on lähimmillään vain noin 3,5 km ja Kierikkikeskuksen päärakennukseen alle 4 km, siis selvästi vähemmän kuin YVA-ohjelmassa todetaan. Museo katsoo, että YVA-menettelyssä tulee tarkastella hankkeen maisemavaikutuksia sekä Kierikkikeskuksen että erityisesti Kivikauden kylän alueille. Arviointia on syytä tehdä myös hieman laajemmin jokivarressa kivi-kautisten kohteiden alueella välillä Pahkakoski Vuornos.

30.11.2023

POPELY/2272/2023

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu yleisesti käytetyt rakennettua kulttuuriympäristöä ja maisemaa koskevat vaikutusten arvioinnin menetelmät. Yhteysviranomaisen huomauttaa kuitenkin, että arviointiohjelmassa ei mainita Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa –opasta (Suomen ympäristö 1/2016). Opas tulee lisätä lähteisiin ja käyttää maisemavaikutusten arvioinnissa soveltaen nykyisiin voimalakoihin, kunnes uusi opas on käytettävissä. Kun huomioidaan hankkeen mukaisten tuulivoimaloiden kokonaiskorkeudet (max. 350 m), yhteysviranomaisen pitää esitettyä vaikutustarkastelualueetta (12 km) suppeana. Kattavat maisemaselvitykset tulee tehdä riittävän laajalta vaikutusalueelta. TUULI-hankkeen keväällä 2023 valmistunut maisemaselvitys tulee ottaa huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Perinnebiotooppien päivitysinventoinnin paikkatietoaineistot ja kohteiden arvoluokitus ovat valmistuneet, ja niitä voi pyytää Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta.

Yhteysviranomaisen korostaa, että lähin maisemallisesti arvokas maisema-alue, Karjalankylän Hökänrannan kulttuurimaisemat Iijokivarressa sijaitsee vain n. 700 metrin ja Yli-lin kirkonseutu n. 2 km:n etäisyydellä hankealueesta. Tuulivoimapuisto tulee muuttamaan merkittävästi perinteiseen maa- ja metsätalouteen perustuvaa maaseudun kehittämisen kohde-alueetta Iijokivarressa, minkä vuoksi vaikutuksia ympäristöön ja arvokkaan maisemaan tulee arvioida huolellisesti mm. riittävien ja oikein kohdennettujen valokuvasoitteiden avulla.

YVA-ohjelmassa todetaan, että tuulivoimalat tulevat näkymään suuren kokonsa ja sijaintinsa johdosta laajalle alueelle.

Yhteysviranomaisen toteaa, että näkemäalueanalyysi ja laadukkaat, riittävän useasta suunnasta ja etäisyydeltä laaditut havainnekuvat antavat hyvän yleiskuvan hankkeen maisemallisista vaikutuksista. Havainnekuvissa on ilmoitettava käytetty polttoväli, normaaliobjektiivin on katsottu vastaavan parhaiten ihmissilmän havaitsemaa maisemakuvaa. Havainnekuvien kuvauspisteet ja kuvaussuunnat tulee esittää karttapohjilla.

YVA-ohjelmassa olisi ollut hyvä esittää suunnitelma tai arvio laadittavien havainnekuvien määrästä sekä esityksiä kohteista, joilta havainnekuvia tullaan ottamaan. Havainnekuvia tulee ottaa ainakin lähimpien asutuskeskittymien alueilta, Kierikkikeskuksesta, kattavasti maakunnallisesti arvokkaan maiseman (Iijokivarren) keskeisiltä paikoilta sekä kulttuuriympäristön kannalta merkittävistä kohteista. Kuvasoitteita tulee tehdä myös pimeän ajan lentoestevaloista.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon mahdollisuus, että tuulivoimalat olisivat haruksellisia (esim. kuvasoitteet haruksellisista voimaloista). Vaikutusten

havainnollistamiseksi olisi hyvä hyödyntää 3D-mallinnuksia tai vastaavia uusia menetelmiä. Maisemavaikutusten lieventämiskeinoja tulee esittää.

Mikäli hanke muodostaa selkeitä yhteisvaikutuksia muiden tuulivoimahankkeiden kanssa, tulee arvioida myös maisemallisia yhteisvaikutuksia. Arviointi tulee tehdä siten, että voimalat ovat yksilöitävissä havainnekuvissa hankekohtaisesti, jotta voidaan arvioida kokonaisvaikutusten lisäksi myös mahdollisten yksittäisten voimaloiden aiheuttamat vaikutukset maisemaan.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Hankealueelta tunnetaan arviointiohjelman mukaan neljä arkeologista kohdetta: kaksi kivikautista asuinpaikkaa (Isokankaan laki ja Isokankaan nokka), niittysaunan paikka (Kotaselkä) sekä tervahauta (Murtomaa). Alustavan tarkastelun perusteella hankealueella on useita rekisteröimättömiä tervahautoja. Hankealueella tullaan tekemään arkeologinen inventointi maastokaudella 2023.

Arviointiohjelmassa tuodaan esiin Kotaselän hankealueelta koilliseen viiden kilometrin etäisyydellä sijaitseva Kierikkikeskus, joka on arkeologinen näyttely- ja toimintakeskus. Kierikkikeskus sijaitsee lijoen varrella ja sen ympärillä on useita kivikautisia asuinpaikkoja.

Pohjois-Pohjanmaan museo toteaa lausunnossaan, että joen pohjoisrannalla sijaitsevan Kivikauden kylän maisema avautuu etelään kohti suunniteltua tuulivoima-aluetta. Museo huomauttaa, että etäisyys kivikauden kylästä hankealueen rajalle on lähimmillään vain noin 3,5 km ja Kierikkikeskuksen päärakennukseen alle 4 km, siis selvästi vähemmän kuin YVA-ohjelmassa todetaan.

Pohjois-Pohjanmaan museo toteaa, että tuulivoimaloiden hankealueiden arkeologiset inventoinnit yleensäkin tulee tehdä kattavasti niin, että kunkin alueen arkeologinen kulttuuriperintö voidaan ottaa kaavassa riittävällä tavalla huomioon paitsi tuulivoimaloiden ja niihin liittyvien rakenteiden kohdalla myös muuhun maankäyttöön liittyen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää tuulivoimaloiden alueisiin niin, että ne tulevat riittävän kattavasti maastossa tarkastettua. Suunnittelun tässä vaiheessa tiedossa olevat voimalapaikat tulee tarkastaa vähintäänkin voimaloiden korkeuden säteeltä, ottaen huomioon myös mahdollisten harusten vaikutus. Myös tiealueet sekä nostokenttä alueet tulee inventoida tarpeeksi laajalta alueelta. Tarkasteltavan muuttuvan maankäytön osalta tulee arkeologisessa inventoinnissa erityisesti huomioon ottaa ja selvittää myös mahdolliset sähköasema- ja muuntaja-alueet sekä rakentamisessa tarvittavien maa-ainesten ottoapaikat. Mikäli suunnitelmissa tapahtuu muutoksia, on tarpeen varautua

30.11.2023

täydennysinventointiin. Lisäksi museo suosittelee käyttämään YVA-selostuksessa kohteista muinaisjäännösrekisterin mukaisia nimiä, kohdetunnuksia ja rajauksia, mikäli nämä tulevat eroamaan inventointiraportissa esitetyistä. YVA-selostuksen kartoissa arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet tulee myös esittää aluerajauksineen, mikäli kohteella sellainen on tiedossa.

Museo nostaa esiin myös, että arkeologisen kulttuuriperinnön piiriin kuuluu myös muinaisjäännösten tutkiminen, hoito ja kohteiden sekä niitä koskevan tiedon esille tuominen. Tältä kannalta on merkittävää Oulun museo- ja tiedekeskukseen kuuluvan Kierikkikeskuksen toiminta. Iijokivarressa Pahkakosken-Kierikin alueen valtakunnan mittakaavassa merkittävään kivikautisten asuinpaikkojen kohdekokonaisuuteen toimintansa perustava Kierikkikeskus on arkeologinen esihistoria- ja kulttuurimatkailukeskus. Maakuntakaavassa ja Oulun yleiskaavassa seudullisesti merkittävänä kulttuuriperintöön ja luontoon tukeutuvana matkailupalvelukeskuksena osoitetun Kierikkikeskuksen toiminta perustuu ennen muuta kokemukselliseen toimintaan ranta-alueella sijaitsevassa kivikauden kylässä. Tätä toimintaa tukee päärakennuksessa oleva näyttelytoiminta.

Yhteysviranomainen toteaa, että jatkosuunnittelussa tulee huomioida Pohjois-Pohjanmaan museon lausunnossa esitetyt asiat.

Luonnon monimuotoisuus

Olemassa olevaa aineistoa tukemaan hankkeessa selvitetään kasvillisuus- ja luontotyytit, linnusto, liito-oravat ja lepakot, viitasammakko ja ilmeisesti nisäkkäät lumijälkilaskennan perusteella.

Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiohjelma on ollut nähtävillä 3.10.2023, joten tiedot selvitysten toteutumisen tarkemmista ajankohdista, menetelmistä ja vähintään alustavista tuloksista olisi tullut olla käytettävissä tähän mennessä, mutta tiedot arviointiohjelmassa esitetyistä alueen nykytilasta perustuvat kokonaisuudessaan esiselvitykseen.

Kasvillisuus ja arvokkaat luontotyytit

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitykset mainitaan tehtäväksi touko-elo-kuussa 2023 ja niihin mainitaan varatun 3 päivää. Selvitykset kohdennetaan arviointiohjelman mukaan alueille, joilla on potentiaalisesti merkittäviä luontoarvoja, hankesuunnitelman mukaisille voimalapaikoille, suunnitelluille sähköasema-alueille sekä tie- ja kaapelilinjauksille sekä näiden rakentamisalueiden läheisyyteen mahdollisesti vaikutusten kohteena oleville alueille.

30.11.2023

POPELY/2272/2023

Yhteysviranomaisen ei ole mahdollista ottaa lopullista kantaa toteutuneiden selvitysten riittävyteen, koska ohjelmassa ei ole tietoa siitä, ovatko selvitykset toteutuneet suunnitellusti.

Hankealueen kokoon (32 km²) ja voimalapaikkojen määrään (molempien hankevaihtoehtojen mukaiset alustavat sijoituspaikat huomioiden yhteensä 30 voimalapaikkaa tievaihtoehtoineen) nähden kolmea maastopäivää voidaan pitää liian vähäisenä kattavan kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen tekemiseksi. Ohjelmasta ei ilmene, miten potentiaalisesti arvokkaat alueet, joille maastonselvitykset kohdennetaan, on tunnistettu. Olemassa olevan lajitiedon perusteella hankealueella ja sen läheisyydessä on uhanalaisia ja rauhoitettuja kasvilajeja, joten kasvillisuuskartoituksessa tulee panostaa paitsi aikaisemmin tiedossa olevien lajiesiintymien tarkistamiseen myös uusien kartoittamiseen sovelialta elinympäristöiltä. Metsälain 10 §:n mukaiset kohteet on syytä tarkistaa maastossa ja määrittää kohteiden tarkempi luontotyyppi ja sen mukainen uhanalaisuusstatus sekä inventoida kohteen suojelullisesti huomioitavat lajit. Maastonselvityksissä tulee huomioida myös mahdolliset vaihtoehtoiset voimalapaikat ja tielinjaukset.

Yhteysviranomainen yhtyy Metsähallituksen näkemykseen, että Isosuota lähimpien voimaloiden sekä niitä varten rakennettavan tai parannettavan tiestön aiheuttamia mahdollisia hydrologisia vaikutuksia tulee arviointiselostuksessa tarkastella huolellisesti.

Arviointiselostuksen menetelmäkuvauksessa on selkeästi esitettävä, minkälaisiin kohteisiin maastotyöt on kohdennettu. Selkeä esitystapa on esittää selvitysreitit karttakuvassa tai osoittaa maastossa selvitettyt osa-alueet.

Luontonselvityksissä paikannetut ja suojelullisesti arvokkaaksi tulkitut luontokohteet ja lajisto tulee esittää samoilla kartoilla kuin hankkeen rakenteet. Selkeä esitystapa on numeroida luontokohteet ja esittää numerot sekä raporttitekstissä että kartoilla.

On lisäksi huomioitava, että metsälaki koskee metsätaloustoimenpiteitä ja sitä ei sellaisenaan käytetä luontotyyppien arvottamisessa, koska tietyt metsälaissa esitetyt ehdot kuten esim. pienalaisuus ja erottuvuus ympäröivästä metsäluonnosta eivät kuvaa esiintymän ekologista huomionarvoisuutta.

Lajitietokeskuksen aineistolatauksiin ja tietopyyntöihin on viitattava Suomen Lajitietokeskuksen ohjeiden mukaisesti. Hakuehdot on käytävä ilmi, joten pelkkä päivämäärä ei riitä.